

Akademien politiserad

Den akademiska friheten och universitetens och högskolornas traditionella oberoende är idag hotade. Det som var styrkan i universiteten när de växte fram, deras oberoende, är idag satt på undantag genom att politikerna har lyckats erövra högskolan. Det har skett bl a genom att den politiska klassen idag besätter högskolorna styrelser och genom att de, och inte den akademiska professionen, reglerar - och därmed avskaffar - den akademiska friheten genom högskolelagens paragraf 5.

Den katolska kyrkan kan stoltsera med att vara en av de äldsta nu existerande organisationerna. Som god två kan vi ranka universiteten. Orsakerna till kyrkans fantastiska förmåga att överleva så olika förhållanden kan diskuteras, men en faktor kan vara dess sturska hävdande av oberoende. Förvisso har de beblandat sig med andra makter, främst då den politiska makten. Men vad som framstår som mycket tydligt i kyrkans senare historia, har samröret med andra makter skett utan att de gett upp sitt oberoende. Det är svårt, för att inte säga omöjligt, att tänka sig Silvio Berlusconi, som idag onekligen är Italiens främste politiker - oaktat vad man som Skandinav nu kan anse om hans politik och uppträdande - som ordförande i konciliet eller som Påve.

I svenska universitet är motsvarigheten till Berlusconi som ytterst ansvarig ledare för ett universitet däremot inte en omöjlighet. Det är nästan en självklarhet. Idag är Allan Larsson, tidigare journalist, därefter väl inordnad i den politiska klassen, ordförande i Lund universitets styrelse. Den 18:e september 2010 förkunnades triumferande av rektorn för Lunds universitet, Per Eriksson, att han rekryterat Margot Wallström som framtida styrelseordförande. Och som skäl anger han, enligt tidningen, hennes internationella kompetens. Han tillägger, enligt citat i tidningen /SDS 18/9 2010): ” Nu är det mänskliga rättigheter och tidigare var det miljöfrågor och hållbar utveckling. Och som vice ordförande i kommissionen arbetade hon med kommunikationsfrågor. Hon är en mycket erfaren person.”

Universitet har att utifrån den akademiska friheten och vetenskaplig metod, skapa och sprida vetenskaplig kunskap. Notera att denna huvuduppgift inte nämns av rektorn. Däremot nämner han dagsaktuella politiska frågor, som är angelägna för samhället och för staten, och inte minst för politiker, i alla fall i dagsläget. Men universitetets uppgift är inte att blåsa med i den dagsaktuella politiska debatten, inte heller att befrämja dessa politiska mål, utan att granska dem, kritisera dem och ge perspektiv på dem.

För att tala med starka ord, jag hyser stark respekt för Wallström och Larsson som politiker, men föraktar dem som styrelseordföranden för ett universitet, då det visar hur deras klass har utnyttjat sin makt för att betvinga och reducera den akademiska professionen. Men än mer känner jag motvilja mot att rektor, som borde vara hängiven företrädare för den akademiska professionen, så tydligt utger sig som lakej för den politiska klassen och statens reglering av universiteten. En ryggradslös rektor som inte vågar stå upp mot statens makt.

Jag vill sannerligen inte ha en Berlusconi som ledare för vare sig den katolska kyrkan eller Lunds universitet. Självt ut kämpar jag en, som det förefaller, utsiktlös kamp för den akademiska friheten på min egen högskola (<http://www.svencollin.se/AkademiskFrihet.htm>). Högskolan i Halmstad är, som exemplet med Lunds politiskt underordnade rektor visar, inte ett undantag utan utgör blott dagens standard i de akademiska organisationerna.

Min prediktion är att universitetet inte kommer att vinna tävlingen om vem som kan bli den äldsta organisationen. De är dömda, av den politiska klassen och sin egen undfallenhet, till sin undergång som självständig, på akademisk frihet baserad kritisk granskande och fritt producerande kunskapsorganisation.

Öllsjö den 19 september 2010

Sven-Olof Collin